

тактиці і стратегії військових дій. Чимало ідей та практичних дій Б. Хмельницького підпадають під сторінки цього давнього трактату. Головними факторами військової перемоги Б.Хмельницького були: створення оперативно-тактичної переваги української армії над польською у піхоті за рахунок переходу на бік повстанців реєстрових козачих полків; вдале оперативне маневрування козацької армії шляхом проведення форсованого маршу від Жовтих Вод до Корсуня та оточення польського війська в районі Корсунь-Стеблів-Ситники.

Сунь-цзи вважав, що існує декілька факторів, які дійсно можуть зумовити перебіг подій війни: політична ситуація, погодні умови, особливості місцевості, особистість полководця та армійський устав. Якщо проаналізувати тактику Б. Хмельницького, то можна знайти багато збігів з вченням Сунь-цзи. Він доволі точно втілює такі позиції трактату, як оцінка розмірів території, попередні розрахунки, зрівняння та шанси на перемогу. Позиція армії, маневрування, стратегія наступу, все це зумовлює розуміння Хмельницьким «Мистецтва війни».

Отже, Б. Хмельницький може вважатися полководцем рівня Сунь-цзи, який вправно використовував попередній досвід військових у введенні війни та в той же час був новатором, використовуючи нові схеми та маневри в плануванні та веденні бою. Дійсно, розуміння та використання ряду факторів у мистецтві війни, зробило Б. Хмельницького незамінним полководцем XVII ст., а перемоги української державності здобутої козацькою шаблею стали доказом та результатом володіння ним мистецтвом ведення війни.

Єфімова А.С.

НТУ «ХПІ»

ЛІТЕРАТУРНІ УГРУПУВАННЯ 1920-х рр.

Українська література тісно пов'язана з національним буттям народу. Особливо ці зв'язки міцніють у перехідну добу, коли між новим та старим

точиться боротьба не на життя, а на смерть. Сьогодні, як і у першій третині ХХ століття, перед українським народом постають питання гуманізму, свободи, прогресу і справедливості. Тож вирішення цих питань є головним завданням нашого покоління, а мета доповіді – аналіз дій попереднього.

У пореволюційні роки культура українського народу забуяла суцвіттям мистецьких талантів. Відбувся переворот в естетичній свідомості. Характерною ознакою літературного процесу 20-х років була поява різноманітних літературних угруповань, що об'єднувалися за спільними світовідчуттями, естетичними принципами та певною політичною платформою.

У перші післяреволюційні роки найбільший вплив мало літературне об'єднання «Пролеткульт», яке намагалося створити нову, «пролетарську» культуру. У 1923 р. утворюється спілка «Гарт», до якої увійшли К. Гордієнко, О. Довженко, В. Сосюра, П. Тичина, М. Хвильовий та ін. Пізніше «гартівці» стали основоположниками «Вапліте» (Вільна академія пролетарської літератури, 1925—1928) на чолі з М. Хвильовим та ВУСПП (Всеукраїнська спілка пролетарських письменників, 1927). За ідеологічними постулатами до цих груп примкнула спілка селянських письменників «Плуг» (А. Головка, П. Панч). У 1921 р. радикальними модерністами в Києві утворилася «Асоціація панфутуристів» (М. Семенко, М. Бажан та ін.), далі – харківська «Нова генерація» (1927—1931). Пропаганду та утвердження техніцизму в літературі було покладено в основу діяльності «Літературного центру конструктивістів» (1924—1930) та літературно-мистецької групи конструктивістів «Авангард» (1926—1930). Прихильники класичних європейських форм створювали в 20-ті роки свої творчі угруповання. Зокрема, М. Зеров, М. Рильський, В. Підмогильний та ін. протягом 1923—1924 рр. належали до літературного об'єднання «Аспис». Ідейними спадкоємцями «Аспису» згодом стали «Ланка» та «Марс» («Майстерня революційного слова»).

У другій половині 1920-х — на початку 30-х років з утвердженням тоталітаризму в суспільному житті намітилася тенденція до звуження змісту

мистецьких творів до утилітарної агітації та пропаганди комуністичних ідей; нівеляції всього самобутнього; утвердження робітничого «реагування» на життя з претензією на художнє узагальнення, послаблення міжнародних контактів українських митців. Засобами репресій, нагнітання морального тиску, створення централізованих організацій творчої інтелігенції система стимулювала посилення уніфікації художнього мислення в межах офіційно схваленого єдиного методу «соціалістичного реалізму».

Отже, художнє осмислення суспільних процесів 1920 – 1930 років помітно впливало на їх перебіг. З одного боку, під гаслом демократії народ, віруючи у світлі ідеали, долав складнощі відбудовчого періоду; культурне національне відродження підкреслювало самобутність українського народу, відкрило плеяду талановитих майстрів і постало ґрунтом унікальній палітрі літературних стилів, з іншого — поступово втрачали зміст демократичні гасла, відбувався широкий наступ на права людини, чіткіше ставали риси тоталітаризму.

Заморін Р.Ю.

НТУ «ХП»

ВИНИКНЕННЯ ДОНСЬКОГО КОЗАЦТВА ТА ВПЛИВ НА ЙОГО ФОРМУВАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО КОЗАЦТВА

Метою цієї розвідки є спроба аналізу теорій виникнення Донського козацтва та впливу на нього Запорізького козацтва. Це питання є актуальним у зв'язку з великою кількістю різноманітних теорій щодо виникнення донських козаків, які часто є заполітизованими. Вивчення цього питання надає можливість з'ясувати, які з них правдиві, а що було вигадано задля тих, чи інших цілей.

У істориків є різні, інколи майже протилежні теорії щодо виникнення козацтва на території Дону. Одна з теорій, що була описана у книзі С. Сватікова «Росія і Дон» (перше видання 1919 р.), стверджувала, що донські козаки походили виключно з біглих російських селян і діяли в інтересах